

*Аналітична записка
 Серія ««Соціальна політика»», № 6, 2019*

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2025 р.

О. А. Малиновська, д. н. держ. упр., с. н. с., засл. діяч н. т.,
 головний науковий співробітник відділу соціальної політики
 Національного інституту стратегічних досліджень

Висновки та рекомендації

12 липня 2017 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було затверджено Стратегію державної міграційної політики України на період до 2025 р.¹ (далі – Стратегія). Проте аналіз Плану заходів щодо її реалізації, затверджений Урядом², свідчить про те, що, зазначений документ, порівняно зі змістовним наповненням Стратегії, є поверховим і слабо деталізованим, у ньому бракує заходів, здатних забезпечити досягнення цілей міграційної політики держави. У зв'язку з цим **Державній міграційній службі України, дотичним до реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року міністерствам та відомствам доцільно:**

- розробити і подати до Кабінету Міністрів України проект нової редакції Плану заходів щодо реалізації Державної міграційної політики України на період до 2025 р.;

¹ Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>

² Про затвердження плану заходів на 2018—2021 роки щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 602-р. - <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-na-20182021-roki-shchodo->

- забезпечити змістовне наповнення Плану відповідно до визначених Стратегією цілей та завдань;

- першочергову увагу звернути на питання регулювання трудової міграції громадян за кордон, створення умов для повернення на Батьківщину, а також співпрацю з діаспорою та заохочення репатріації закордонних українців;

- залучити фахівців-науковців, представників неурядових організацій та бізнесу до остаточного доопрацювання Плану заходів щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року;

- обговорити завдання та плани реалізації стратегії держави у сфері міграції на «круглому столі» із залученням широкого кола фахівців та представників громадськості;

- при розробці нової редакції Плану заходів проаналізувати та врахувати пропозиції Експертної ради з питань міграційної політики при Національному інституті стратегічних досліджень (додаються).

Доопрацювання та доповнення Плану заходів з реалізації Державної міграційної політики України дадуть змогу спрямувати зусилля держави та суспільства на розв'язання низки важливих для сфери міграції проблем.

Забезпечення свободи пересування. Варто опрацювати питання запровадження повідомлювальної системи реєстрації за місцем проживання, зокрема у спосіб електронної реєстрації (декларування) місця проживання без відвідування органу реєстрації, вивчити можливості реєстрації місця проживання за місцем отримання соціальних послуг (для певних категорій населення), проаналізувати доцільність встановлення мінімальної ставки або звільнення від оподаткування власників орендованих квартир за умови незаперечення реєстрації орендарів з числа ВПО, біженців та шукачів притулку.

Забезпечення захисту інтересів мігрантів за кордоном, посилення зв'язків з ними та сприяння їх поверненню на Батьківщину. З метою сприяння поверненню мігрантів доцільно: розробити та затвердити загальнонаціональну, а також регіональні (у регіонах, охоплених найбільш масовою міграцією) програми щодо повернення та реінтеграції громадян України; передбачити заходи із заохочення використання грошових переказів і заощаджень мігрантів для розвитку малого бізнесу та створення нових робочих місць як передумови повернення; вивчити міжнародний досвід (Молдова) з надання безповоротних грантів поверненням, які започатковують чи розширюють власний бізнес, розробити і запустити подібні пілотні проекти в регіонах з численною трудовою міграцією; удосконалити порядок підтвердження результатів неформального професійного навчання трудових мігрантів, які повертаються на Батьківщину тощо.

Для налагодження оперативного зв'язку між державними органами та громадянами за кордоном варто створити державний інтерактивний інформаційний портал, де б розміщувалася необхідна для мігрантів інформація, через який

мігранти могли б звернутися до органів державної влади та місцевого самоврядування і отримати відповіді на питання, що можуть виникнути у них в процесі міграції та реінтеграції, розробити порядок підготовки, накопичення, оновлення інформації на цьому ресурсі та визначити центральний орган виконавчої влади, що відповідатиме за функціонування порталу.

Посиленню захисту інтересів громадян за кордоном сприятимуть: запровадження повідомлювального порядку взяття на консульський облік та зняття з консульського обліку в електронній формі без надання підтвердження законності перебування в країні, внесення у паспорт спеціальних відміток і сплати консульського збору; визначення у штаті українських представництв в країнах, де перебуває значна кількість працівників-мігрантів, дипломатів, до посадових обов'язків яких належатимуть вивчення ринку праці країни перебування, становища на ньому українців, співпраця з компетентними органами країни перебування щодо вирішення проблем українських працівників.

Для забезпечення продовження навчання дітей мігрантів-поверненців у закладах середньої та професійно-технічної освіти на Батьківщині необхідно розробити процедури визнання документів про періоди та зміст навчання за кордоном, передбачити для таких дітей додаткові заняття з української мови, літератури, історії. Водночас конкретні заходи необхідні щодо підтримки української освіти за кордоном, у т.ч. дистанційного навчання.

Заохочення репатріації закордонних українців. Варто розширити коло осіб, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням та внаслідок поновлення у громадянстві України, а також вивчити зарубіжний досвід щодо регулювання репатріації (ФРН, Республіка Польща, Казахстан, Держава Ізраїль тощо) та розробити проект Закону України «Про репатріацію в Україну».

Регулювання імміграції в Україну іноземців. Доцільно скасувати квотний принцип видачі дозволів на імміграцію, запровадити таку підставу для отримання дозволу на імміграцію як законне та безперервне проживання на території України протягом певного періоду часу. Доцільним видається також віднесення іноземних студентів, які навчаються або успішно завершили навчання в Україні, до категорій осіб, яким дозвіл на застосування праці іноземця не потрібний (за умови працевлаштування на робочі місця, що відповідають профілю та рівню отриманої в Україні освіти). З метою пошуку місця роботи випускникам має бути надана можливість перебувати на території України протягом року після завершення навчання. На часі є й проведення імміграційної амністії, тобто розробка законодавчого механізму врегулювання правового статусу іммігрантів без належного правового статусу, які тривалий час проживають в Україні, мають міцні соціальні зв'язки, сім'ю, роботу, не вчинили серйозних порушень закону. Сприяти інтеграції іммігрантів мали б безкоштовні курси з вивчення української мови,

історії, культури, розробка і впровадження спеціальних навчальних програм для дітей мігрантів, які погано володіють українською мовою, що могло б полегшити їхню адаптацію до навчання в Україні.

Інституційне забезпечення реалізації міграційної політики. З метою посилення координації зусиль щодо реалізації міграційної політики держави доцільно створити міжвідомчий консультативно-дорадчий орган з питань міграції та діаспори на чолі з віце-прем'єр-міністром. Включити до його складу представників міністерств соціальної політики, юстиції, внутрішніх та закордонних справ, розвитку економіки, освіти, охорони здоров'я, культури, Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби, Державної служби статистики, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також представників регіонів, охоплених найінтенсивнішими міграційними процесами. Залучити до складу цього органу представників профільних міжнародних організацій (Міжнародної організації з міграції, Міжнародної організації праці, Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців), профспілок та роботодавців, неурядових організацій, що займаються питаннями міграції, науковців, а також представників організацій мігрантів та діаспори (Світового конгресу українців, Української всесвітньої координаційної ради). Доцільно також визначити в центральних органах виконавчої влади, дотичних до питань міграції, обласних державних адміністраціях регіонів контактних осіб/відповідальні підрозділи, на які покласти повноваження у вирішенні відповідних питань.

Статистичний облік міграційних переміщень. Враховуючи наявність у Держприкордонслужби баз даних перетинів кордону, а також широке охоплення громадян, передусім тих, хто здійснює закордонні подорожі, документами з біометричною інформацією, видається реальним налагодити персоніфікований облік виїзду та повернення в Україну, а також запровадження статистичної знеособленої обробки отриманих даних. Це дало б змогу отримувати точні дані щодо чисельності відсутнього на Батьківщині у кожний конкретний момент населення, а також кількості поверненців, присутніх на території держави іноземців, соціально-демографічного складу мігрантів (вік, стать), тривалості їх перебування за кордоном, частоти та повторюваності закордонних подорожей тощо.

Додатковим джерелом інформації щодо характеру міграційних процесів може бути також система вибіркового опитувань міжнародних пасажирів у пунктах перетину кордону.

Враховуючи наявність у країні низки державних реєстрів, які накопичують дані про населення й можуть бути використані для отримання інформації про міграцію, доцільно налагодити зв'язок між ними у спосіб застосування спільного ідентифікатора особи, розробити відповідні законодавчі зміни.

Додаток

Проект

ПЛАН

**заходів на 2019-2021 рр. щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 р.
 (нова редакція)**

Ціль 1. ЗНИЗИТИ АДМІНІСТРАТИВНІ БАР'ЄРИ ДЛЯ СВОБОДИ ПЕРЕСУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Ціль 1.1. Наповнення Єдиного державного демографічного реєстру (далі – Реєстр) єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами (ЄІАС).

Стратегічне завдання 1:

Запровадження системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства під час оформлення документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи (ДМС, МВС, МЗС, ДПСУ, СБУ, інші заінтересовані органи).

Операційні завдання:

- автоматизувати процеси Національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства в частині:

а) ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства під час оформлення документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи (у тому числі спрощення ефективного порядку ідентифікації громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях);

б) оперативної ідентифікації фізичних осіб за запитом компетентних органів **(2019-2021 рр.);**

- розробити порядок ідентифікації та верифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства за біометричними даними (параметрами), що містяться в Національній системі біометричної верифікації та ідентифікації України, іноземців та осіб без громадянства, шляхом використання баз даних біометричних шаблонів, в тому числі під час оформлення документів, що посвідчують особу.

- підтверджують громадянство чи спеціальний статус особи для контролю виїзду за кордон та в'їзду в Україну **(2019-2021 рр.);**

- упровадити сучасні технічні засоби, у тому числі системи розпізнавання біометричних даних та альтернативних ідентифікаторів (зокрема, овалу обличчя, сітківки ока, автоматичної перевірки/звірки якості фотографій) та додаткових контрольних фільтрів, що застосовуються в тих випадках, коли біометричні ідентифікатори використати неможливо **(2019-2021 рр.);**

- удосконалити форми статистичної звітності ДМС, МЗС, ДПСУ відповідно до рекомендації ООН у сфері статистики міжнародної міграції (зокрема, щодо ІОБГ, які проживають на підставі посвідок на проживання; шукачів міжнародного захисту, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту; припинення та набуття громадянства України; мігрантів з нерегульованим статусом, повернення, видворення, реадмісії), у тому числі збирати дані та оприлюднювати статистичні показники щодо всіх зазначених груп осіб за статтю, віковими групами, громадянством” (ДМС, МЗС, АДПС).

Стратегічне завдання 2:

Накопичення актуальної інформації у сфері міграції (статистичної, правової, соціологічної, даних моніторингових, вибіркового опитувань та інших досліджень), проведення її оперативного аналізу (ДМС, МВС, АДПС, НПУ, Мінюст, МЗС, МОН, Мінсоцполітики, Мінінфраструктури).

Операційні завдання:

- розробити проект Положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами;

- провести міжвідомчі наради для визначення конкретного переліку державних та єдиних реєстрів, інших інформаційних баз, що перебувають у власності держави або підприємств, установ та організацій, знеособлена інформація з яких має передаватися до аналітичної підсистеми ЄІАС УМП (2019р.);

- встановити графік підключення державних та єдиних реєстрів, інших інформаційних баз, що перебувають у власності держави або підприємств, установ та організацій до аналітичної підсистеми ЄІАС УМП (2020 р.);

- забезпечити відкритий доступ до таких знеособлених інформаційних баз даних для незалежних дослідників, недержавних дослідницьких центрів, громадських організацій тощо (з метою забезпечення для них можливості проводити незалежний аналіз та здійснювати дослідження у сфері міграції) шляхом публікації даних інформаційних баз на Єдиному Державному веб-порталі відкритих даних (data.gov.ua) (2021р.);

- забезпечити статистичну обробку та доступ до статистичних даних щодо виїзду/в’їзду в Україну, сформованих на основі інформації Державної прикордонної служби України про перетини кордону; викладення інформації про виїзд/в’їзд окремої особи у знеособленій формі має надавати можливість виявити реальну кількість відсутніх на території держави громадян/присутніх іноземців; повторюваність і частоту виїздів/в’їздів; тривалість перебування громадян за кордоном, іноземців в Україні;

- запровадити систему вибіркового опитувань міжнародних пасажирів у пунктах перетину кордону з країни для глибшого розуміння міграційних процесів;

- забезпечити обмін інформацією, яка зберігається в Реєстрі, державних та єдиних реєстрах, інших інформаційних базах, що перебувають у власності держави

або підприємств, установ та організацій через аналітичну підсистему ЄІАС УМП, між органами державної влади.

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект постанови Кабінету Міністрів України про затвердження Порядку ідентифікації та верифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства за біометричними даними (параметрами), що містяться в Національній системі біометричної верифікації та ідентифікації України, іноземців та осіб без громадянства.

2. Розроблено та внесено до Міністерства внутрішніх справ України Проект наказу МВС про затвердження положення про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління міграційними процесами.

3. Державні органи та громадськість забезпечені точною та оперативною інформацією щодо міграційних процесів.

Ціль 1.2. Створення безпечної та надійної інформаційної системи обліку населення України.

Стратегічне завдання 1:

Забезпечення оформлення документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, із застосуванням системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства (ДМС, МВС, МЗС, Мінінфраструктури, Державіаслужба, Адміністрація Держприкордонслужби).

Операційні завдання:

- розробити проекти нормативно-правових актів, що регулюють із застосуванням засобів Реєстру порядки оформлення посвідчення особи на повернення в Україну, тимчасового посвідчення громадянина України, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзного документа особи, якій надано додатковий захист;

- забезпечити оформлення із застосуванням засобів Реєстру документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а саме: посвідчення особи моряка; посвідчення члена екіпажу; посвідчення особи на повернення в Україну; тимчасового посвідчення громадянина України; посвідчення водія; посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон; посвідки на постійне проживання; посвідки на тимчасове проживання; картки мігранта; посвідчення біженця; проїзного документа біженця; посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту; проїзного документа особи, якій надано додатковий захист (2019-2020 рр.).

Стратегічне завдання 2:

Забезпечення високого рівня якості та надійності даних, які обробляються в

Реєстрі, без їх дублювання або збереження копій в інших реєстрах (ДМС, МВС, АДПС, НПУ, Мінюст, МЗС, МОН, Мінсоцполітики, Мінінфраструктури).

Операційні завдання:

- провести аналіз чинного законодавства України, що регулює порядок створення та функціонування державних реєстрів в частині застосування ідентифікаторів особи;

- розробити Проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють порядок створення та формування державних реєстрів, щодо застосування реєстрами унікального номеру запису в Реєстрі (2021 р.);

- розробити проекти підзаконних нормативно-правових актів України, що регулюють порядок створення та функціонування реєстрів, щодо застосування реєстрами унікального номеру запису в Реєстрі;

- привести інформацію про особу, яка міститься в державних та єдиних реєстрах, інших інформаційних базах, що перебувають у власності держави або підприємств, установ та організацій, до єдиного ідентифікатора – унікального номеру запису в Реєстрі;

- розробити програмне забезпечення для перевірки інформації в Реєстрі для уникнення випадків дублювання інформації про особу в Реєстрі.

Очікувані результати:

1. Розроблено проекти нормативно-правових актів, що регулюють порядки оформлення посвідчення особи на повернення в Україну, тимчасового посвідчення громадянина України, посвідчення біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзного документа особи, якій надано додатковий захист, із застосуванням засобів Реєстру.

2. Проведено аналіз діючого законодавства України, що регулює порядок створення та функціонування державних реєстрів у частині щодо застосування ідентифікаторів особи.

3. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють порядок створення та формування державних реєстрів, щодо застосування реєстрами унікального номеру запису в Реєстрі.

4. Розроблено та внесено проект постанови Кабінету Міністрів України про внесення змін до актів Кабінету Міністрів України, що регулюють питання державних реєстрів України, у частині щодо застосування реєстрами унікального номеру запису в Єдиному державному демографічному реєстрі.

5. Розроблено та внесено на розгляд відповідних міністерств проекти підзаконних нормативно-правових актів України (НПА України), про внесення змін до НПА України, що регулюють питання функціонування реєстрів, у частині щодо застосування реєстрами унікального номеру запису в Реєстрі.

Ціль 1.3. Забезпечення ефективної та зручної для населення системи реєстрації місця проживання.

Операційне завдання:

- спрощення порядку реєстрації місця проживання для внутрішньо переміщених осіб із включенням їх до складу місцевих територіальних громад **(2020-2023 рр.)**.

Стратегічне завдання 1:

Усунення наявних факторів, які призводять до небажання власника і користувача житла реєструвати місце проживання **(ДМС, МВС, НІСД (за згодою), інші заінтересовані органи)**.

Операційні завдання:

- провести міжвідомчі, у тому числі із залученням територіальних громад та їх об'єднань, наради, семінари, конференції з питання усунення наявних факторів, які призводять до небажання власника і користувача житла реєструвати місце проживання **(2020-2021 рр.)**;

- вивчити громадську думку щодо наявності факторів, які призводять до небажання власника і користувача житла реєструвати місце проживання **(2020-2021 рр.)**;

- опрацювати питання запровадження повідомлювальної системи реєстрації за місцем проживання;

- опрацювати питання можливостей реєстрації місця проживання за місцем роботи або місцем отримання соціальних послуг;

- опрацювати питання встановлення мінімальної ставки або звільнення від оподаткування власників орендованих квартир за умови незаперечення реєстрації орендарів;

- розробити проект закону про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» та інших законів щодо правових наслідків реєстрації місця проживання для житлових прав особи, в якому встановити, що сама по собі реєстрація місця проживання не тягне за собою виникнення права власності на житло чи його частину та права на приватизацію житла, якщо особа орендує житлову площу у власника чи наймача житлового приміщення;

- провести аналіз нормативно-правових актів у сфері оплати комунальних послуг у частині щодо зв'язку між такими платежами та кількістю осіб, які зареєстрували своє місце проживання;

- розробити на основі проведеного аналізу пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів, якими регулюються питання оплати комунальних послуг щодо скасування зв'язку між платежами та кількістю осіб, які зареєстрували своє місце проживання;

Стратегічне завдання 2:

Зменшення залежності надання медичних, адміністративних та інших послуг від зареєстрованого місця проживання шляхом надання доступу до послуг у відповідному органі державної влади будь-якої адміністративно-територіальної одиниці (**МВС, ДМС, МОЗ, МОН, Мінсоцполітики, інші заінтересовані органи**).

Операційні завдання:

- провести аналіз нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади на відповідність положенням статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» в частині того, що реєстрація місця проживання або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією України, законами чи міжнародними договорами, або підставою для їх обмежень, та розробити за результатами аналізу пропозиції щодо внесення змін до проаналізованих НПА України (**2020 р.**);

- розробити, на основі рекомендацій проектів, НПА України про внесення змін до відповідних НПА України у частині надання суб'єктам звернення доступу до послуг у відповідному органі державної влади будь-якої адміністративно-територіальної одиниці незалежно від зареєстрованого місця проживання (**2020-2021 рр.**);

- провести міжвідомчу нараду з питання можливості скасування прив'язки надання населенню України медичних, адміністративних та інших послуг до місця реєстрації особи (**2021 р.**).

Стратегічне завдання 3:

Розроблення (під час реалізації проектів розвитку електронного урядування) з подальшим наданням адміністративних послуг в електронній формі електронної реєстрації (декларування) свого місця проживання без відвідування відповідного органу державної влади (**ДМС, МВС інші заінтересовані органи**).

Операційне завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» щодо запровадження електронної реєстрації (декларування) місця проживання без відвідування органу реєстрації (**2020-2023 рр.**).

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» та інших законів щодо правових наслідків реєстрації місця проживання для житлових прав особи.

2. Проведено аналіз нормативно-правових актів у сфері оплати комунальних послуг у частині зв'язку між розміром платежі в та кількістю осіб, які зареєстрували своє місце проживання, та розроблено рекомендації щодо внесення змін до відповідних НПА України.

3. На основі підготовлених рекомендацій розроблено проекти нормативно-правових актів про внесення змін до нормативно-правових актів, якими регулюються питання оплати комунальних послуг щодо скасування зв'язку між розміром платежів та кількістю осіб, які зареєстрували своє місце проживання.

4. Проведено аналіз нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади на відповідність положенням статті 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» в частині того, що реєстрація місця проживання або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією України, законами чи міжнародними договорами, або підставою для їх обмежень та розроблено за результатами аналізу пропозиції щодо внесення змін до проаналізованих НПА України.

5. На основі рекомендацій розроблено проекти НПА України про внесення змін до відповідних НПА України у частині надання суб'єктам звернення доступу до послуг у відповідному органі державної влади будь-якої адміністративно-територіальної одиниці незалежно від зареєстрованого місця проживання.

6. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» щодо запровадження електронної реєстрації (декларування) місця проживання без відвідування органу реєстрації.

Ціль 1.4. Урегулювання функцій та повноважень у сфері міграції.

Стратегічне завдання 1:

Перегляд функцій Державної міграційної служби України з метою їх розширення в частині забезпечення дієвого державного контролю за міграційними процесами, визначення їх впливу на демографічну ситуацію, співпраці та посилення зв'язків із громадами мігрантів закордоном тощо.

Стратегічне завдання 2:

Розроблення механізму введення спільного для країн ЄС та України контролю на кордонах (там, де це ще не було зроблено). Синхронізація методик обліку перетинів кордону, у тому числі між Україною і країнами ЄС.

Стратегічне завдання 3:

Удосконалення нормативного регулювання статистичного обліку міграційних процесів, синхронізація методик обліку перетинів кордону, у тому числі між Україною і країнами ЄС; розроблення механізму обміну актуальною інформацією між національними відомствами щодо списку країн з високими міграційними ризиками.

Стратегічне завдання 4:

Розроблення механізму здійснення спільного контролю на кордонах між країнами ЄС і Україною (там, де це ще не було зроблено).

Стратегічне завдання 5:

Чітке розмежування функцій між органами державної влади щодо регулювання міграції.

Стратегічне завдання 6:

Створення міжвідомчого консультативно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори на чолі з одним з віце-прем'єр-міністрів країни. Включення до його складу представників міністерств соціальної політики, юстиції, внутрішніх та закордонних справ, освіти, охорони здоров'я, культури, Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби, Державного комітету статистики, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також представників регіонів, охоплених найінтенсивнішими міграційними процесами. Залучити до складу цього органу представників профільних міжнародних організацій (Міжнародної організації з міграції, Міжнародної організації праці, Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців), профспілок та роботодавців, науковців, неурядових організацій, що займаються питаннями міграції, а також представників організацій мігрантів та діаспори (Світового конгресу українців, Української всесвітньої координаційної ради).

Операційне завдання:

- розробити проект постанови Кабінету Міністрів України про створення міжвідомчого консультативно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори.

Стратегічне завдання 7:

Налагодження механізмів взаємодії та обміну даними між усіма органами державної влади у сфері міграції.

Операційне завдання:

- розробити проекти нормативно-правових актів, що регулюють питання функціонування ІТС центральних органів виконавчої влади, що мають повноваження у сфері міграції, в яких буде врегульовано питання обміну інформацією між відповідними ІТС.

Очікувані результати:

1. Розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України про створення міжвідомчого консультативно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори.
2. Розроблено та затверджено відповідні нормативно-правові акти, що регулюють питання функціонування ІТС центральних органів виконавчої влади, що мають повноваження у сфері міграції, в яких буде врегульовано питання обміну інформацією між відповідними ІТС.

Ціль 2. ЗМЕНШИТИ НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ЕМІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ ТА ЗБІЛЬШИТИ ЇЇ ПОЗИТИВНИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ

Ціль 2.1. Збільшення можливостей тимчасового легального працевлаштування за кордоном як альтернативи постійній еміграції.

Стратегічне завдання 1:

Активізація переговорних процесів щодо укладення угод про соціальний захист українських мігрантів з державами, зацікавленими в організованій тимчасовій міграції українських фахівців та технічних працівників, включаючи гарантії захисту їх прав, допомогу, у співпраці з Україною, держав працевлаштування в реінтеграції українців, які повертаються (**Мінсоцполітики**).

Операційні завдання:

- провести дослідження внутрішнього ринку праці в Україні та впливу на нього трудової міграції;

- класти двосторонні договори про працевлаштування з державами, до яких українські трудові мігранти найчастіше виїжджають з метою працевлаштування;

- реалізувати на практиці план заходів щодо забезпечення реінтеграції в суспільство трудових мігрантів і членів їх сімей, які повертаються;

- вивчити міжнародний досвід щодо надання реінтеграційної допомоги мігрантам, що повертаються, недержавними організаціями, співпрацювати та надавати їм державну підтримку в реалізації відповідних проектів;

- ініціювати переговори із зацікавленими країнами призначення українських мігрантів щодо впровадження програм циркулярної міграції українців.

Стратегічне завдання 2:

Покращення роботи українських дипломатичних представництв за кордоном щодо захисту прав та законних інтересів українських громадян (надання послуг в режимі «єдиного вікна» за зразком центрів надання адміністративних послуг); підвищення якості надання послуг громадянам України, які звернулися з відповідними запитами до консульських установ; підвищення рівня кваліфікації працівників консульських установ, орієнтування їх на надання якісних послуг громадянам України (**Дипломатична академія України**) (2020-2023 рр.).

Стратегічне завдання 3:

Орієнтування діяльності суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном, на сприяння сезонній та циркулярній міграції; на надання якісних послуг, правдивої та достовірної інформації щодо можливостей працевлаштування за кордоном, трудових прав та обов'язків, соціальних гарантій, форм захисту прав за кордоном (**МЗС, КМУ**).

Операційні завдання:

- ратифікувати Конвенцію МОП 181 (Конвенція про приватні агентства зайнятості).

Очікувані результати:

1. Проведено дослідження внутрішнього ринку праці в Україні та впливу на

нього трудової міграції.

2. Укладено двосторонні договори про працевлаштування українських працівників із державами, до яких українські трудові мігранти найчастіше виїжджають з метою працевлаштування.

3. Досягнуто відповідність кількості працевлаштованих за програмами циркулярної міграції та тих, хто повернувся після завершення таких програм.

4. Ратифіковано Конвенцію МОП 181 (Конвенція про приватні агентства зайнятості).

Ціль 2.2. Підвищення рівня обізнаності громадськості щодо можливостей міграції.

Операційні завдання:

- систематично вивчати міграційні настрої та рівень обізнаності населення України в питаннях можливостей міграції;

- проводити постійно інформаційні кампанії у ЗМІ, круглі столи, конференції, семінари, інформаційні заходи із залученням громадян та громадських об'єднань для забезпечення суспільства актуальною інформацією про можливості міграції;

- виготовити інформаційні буклети з актуальною інформацією щодо можливостей міграції та забезпечити їх розповсюдження серед населення;

- продовжити інформаційну кампанію, що пояснює громадянам засади відповідальної подорожі, захисту від недобросовісних посередників, уникнення ризиків торгівлі людьми;

- створити державний інтерактивний інформаційний портал, який містив би відомості про законодавство країн-реципієнтів, умови працевлаштування, діяльність суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном, можливості повернення та працевлаштування, порядку відновлення документів, оформлення зароблених за кордоном пенсій, через який мігранти могли б звернутися до органів державної влади та місцевого самоврядування і отримати відповіді на питання, що можуть виникнути у них в процесі міграції та реінтеграції;

- поширити через соціальні мережі та інші канали Інтернету інформацію щодо безпечних шляхів міграції;

- організувати співпрацю з неурядовими організаціями, які працюють у сфері міграції;

- підготувати інформаційні матеріали щодо країн, в які найбільше мігрують українські громадяни;

- постійно інформувати громадян про ризики потрапляння в ситуацію торгівлі людьми.

Ціль 2.3. Забезпечення захисту прав громадян України, які працюють та

проживають за кордоном.

Стратегічне завдання 1:

Проведення постійного діалогу з державами – членами Європейського Союзу та іншими державами з питання захисту прав трудових мігрантів-громадян громадян України, а також щодо продовження процесу укладення міжнародних договорів з питань соціального захисту та пенсійного забезпечення з основними державами призначення українських трудових мігрантів, включаючи питання переведення пенсій і врахування сукупного страхового стажу, набутого на території України та держав працевлаштування.

Операційні завдання:

- провести інформаційно-роз'яснювальну роботу серед потенційних трудових мігрантів щодо наявних переваг циркуляційної трудової міграції, із зазначенням застережень і потенційних ризиків (у разі необхідності);

- розробити план заходів із заохочення поверненню українських трудових мігрантів додому та відкриття ними дрібних приватних підприємств, сприяти процесу повернення та реінтеграції засобами податкової, митної, кредитної політики;

- запровадити теле- та радіопрограми в областях з масовою трудовою міграцією, які висвітлювали б питання переваг та ризиків трудової міграції.

Стратегічне завдання 2:

Забезпечення пропагування серед мігрантів права на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Операційні завдання:

- Державній службі зайнятості та суб'єктам господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном, надавати мігрантам інформацію щодо права на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, а також прав, які гарантуються міждержавними угодами про соціальне та пенсійне страхування;

- визначити у відділеннях Пенсійного фонду, передусім у регіонах, охоплених масовою міграцією, фахівців, які б надавали консультації та допомогу мігрантам в реалізації їх пенсійних прав, здобутих під час роботи за кордоном;

- налагодити співпрацю державних органів та неурядових організацій, які надають допомогу мігрантам у реалізації їхніх пенсійних прав, здобутих за кордоном.

Стратегічне завдання 3:

Проведення роботи з актуалізації договірної бази двосторонніх міжнародних договорів України з питань трудової міграції та активізація співробітництва з іноземними державами, до яких спрямовані потоки трудової міграції з України;

інтенсифікація законодавчої роботи в рамках реалізації Угоди про асоціацію (зокрема, здійснення практичних кроків для нострифікації дипломів та інших кваліфікаційних документів українських громадян) **(МЗС)**.

Стратегічне завдання 4:

Забезпечення реалізації положень Закону України «Про зовнішню трудову міграцію».

Операційне завдання:

- розробити та затвердити загальнонаціональну, а також регіональні (у регіонах, охоплених найбільш масовою міграцією) програми для виконання положень закону, зокрема щодо повернення та реінтеграції громадян України та використання ними грошових переказів і заощаджень для розвитку підприємництва в Україні.

Стратегічне завдання 5:

Надання закордонними дипломатичними установами України (далі – ЗДУ) в державах, де постійно проживає або тимчасово перебуває значна кількість громадян України, якісних послуг трудовим мігрантам із захисту їхніх соціальних та економічних прав **(МЗС, Мінсоціполітики)**.

Операційні завдання:

- створити при дипломатичних представництвах України в країнах-реципієнтах інформаційні пункти, у т.ч. на громадських засадах (за рахунок співтовариств українців в цих країнах);

- у країнах, де перебуває значна кількість українських працівників-мігрантів, у складі дипломатичних місій України визначити дипломатів, до посадових обов'язків яких буде належати вивчення становища на ринку праці країни перебування, ситуації на ньому українських мігрантів, співпраці з компетентними органами країни перебування щодо вирішення проблем українських працівників.

Стратегічне завдання 6:

Надання мігрантам через ЗДУ, інформаційні центри та офіційні веб-сайти органів державної влади в Україні інформації про їхні права та обов'язки **(МЗС, інші заінтересовані органи)**.

Операційне завдання:

- забезпечити надання мігрантам через дипломатичні представництва за кордоном, інформаційні центри та офіційні веб-сайти органів державної влади в Україні інформації про їхні права та обов'язки.

Стратегічне завдання 7:

Спрощення порядку ведення ЗДУ консульського обліку громадян України та скасування плати за надані послуги **(МЗС)**.

Операційне завдання:

- внести зміни до Правил ведення закордонними дипломатичними установами України консульського обліку громадян України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном, та дітей-громадян України, усиновлених іноземцями або громадянами України, які постійно проживають за кордоном, що затверджені наказом Міністерства закордонних справ України від 17 листопада 2011 року №337 щодо:

а) запровадження повідомлювального (декларативного) порядку взяття на консульський облік та зняття з консульського обліку в електронній формі;

б) відміни консульського збору за постановку на постійний консульський облік;

в) відміни внесення відміток про прийняття на консульський облік у паспорт громадянина України для виїзду за кордон;

г) скасування вимоги про наявність законних підстав для перебування на території іноземної держави як умови для прийняття на консульський облік.

Стратегічне завдання 8:

Підтримка тісного зв'язку з організаціями мігрантів для надання допомоги в налагодженні культурного життя, отриманні української освіти та виховання в громадах трудових мігрантів за кордоном; визначення механізмів здійснення організаційного та фінансового забезпечення культурної співпраці між Україною та українськими громадами за кордоном (**МЗС (Український інститут)**).

Операційне завдання:

- сприяти трудовим мігрантам у створенні об'єднань для захисту своїх прав, у тому числі шляхом надання інформаційної, юридичної, організаційної підтримки.

Стратегічне завдання 9:

Надання підтримки (у тому числі психологічної, юридичної, інформаційної) сім'ям мігрантів, які залишаються на Батьківщині, насамперед дітям, особам похилого віку.

Операційне завдання:

- дослідити ефективність програм із стимулювання підприємництва серед родин мігрантів та поширити найуспішніший досвід їх реалізації.

Стратегічне завдання 10:

Передбачення здешевлення вартості переказів зароблених за кордоном коштів в Україну.

Операційні завдання:

- провести дослідження щодо основних каналів переказу коштів трудовими мігрантами і розробити план заходів щодо здешевлення їх вартості з метою стимулювання використання трудовими мігрантами офіційних каналів для

грошових переказів;

- провести консультації із представниками приватних фінансових інституцій (банків, систем переказів коштів, тощо) щодо шляхів спрощення процедур переказів коштів мігрантами;

внести у законодавство зміни, спрямовані на спрощення процедур переказу коштів мігрантами.

Очікувані результати:

1. Проведено інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо наявних переваг міграції із зазначенням застережень і потенційних ризиків (у разі необхідності).

2. Запроваджено теле- та радіопроекти, які висвітлюють переваги та ризики трудової міграції, в областях з масовою трудовою міграцією .

3. Державна служба зайнятості та суб'єкти господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном, систематично надають інформацію щодо права на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального та пенсійного страхування, а також можливості реалізації пенсійних прав, що гарантуються міждержавними угодами про соціальне та пенсійне страхування.

4. Збільшилася кількість громадян України, які працюють за кордоном, котрі взяли добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також тих, хто реалізував свої права на пенсію, здобуті під час роботи за кордоном.

5. Розроблено та затверджено програми для виконання положень закону, зокрема щодо повернення та реінтеграції громадян України та використання ними грошових переказів і заощаджень для розвитку підприємництва в Україні.

6. Покращено доступ громадян України до отримання послуг від дипломатичних представництв України в інших країнах.

7. Забезпечено надання мігрантам через дипломатичні представництва за кордоном, інформаційні центри та офіційні веб-сайти органів державної влади в Україні інформації про їх права та обов'язки.

8. До Правил ведення закордонними дипломатичними установами України, консульського обліку громадян України, які постійно проживають або тимчасово перебувають за кордоном, та дітей-громадян України, усиновлених іноземцями або громадянами України, які постійно проживають за кордоном, що затверджені наказом Міністерства закордонних справ України від 17 листопада 2011 року №337 внесено такі зміни: запроваджено повідомлювальний (декларативний) порядок взяття на консульський облік та зняття з консульського обліку в електронній формі; відмінено консульський збір за постановку на постійний консульський облік; відмінено внесення відміток про прийняття на консульський облік у паспорт громадянина України для виїзду за кордон; скасовано вимогу про наявність законних підстав для перебування на території іноземної держави для прийняття на

консульський облік.

9. Проведено дослідження щодо основних каналів переказів коштів трудовими мігрантами і розроблено план заходів щодо здешевлення їх вартості з метою стимулювання використання трудовими мігрантами офіційних каналів для грошових переказів.

Ціль 2.4 Заохочення повернення мігрантів та їх реінтеграція в українське суспільство.

Стратегічне завдання 1:

Спрощення порядку реадмісії громадян України, які отримували паспорт на тимчасово окупованій території і чия приналежність до громадянства України піддається сумніву у зв'язку із недоступністю інформації з архівів **(виконавці)**.

Стратегічне завдання 2:

Створення механізму надання інформаційно-консультативної допомоги громадянам України, які повертаються в Україну за процедурою добровільного повернення, видворення або в порядку реадмісії, а також налагодження співробітництва з громадськими об'єднаннями щодо надання такої правової та іншої допомоги **(Мінсоціполітики, МЗС, ДПС)**.

Операційні завдання:

- підготувати буклети, які б містили необхідну для поверненців інформацію; висвітлити у окремих виданнях для основних країн перебування громадян України особливості законодавства цих держав щодо соціального та пенсійного забезпечення, дійсності документів про реєстрацію актів цивільного стану, освіти, страховий стаж тощо, з урахуванням норм міжнародних договорів України у зазначених сферах; забезпечити поширення цих буклетів у консульствах України за кордоном, культурних центрах та національно-культурних об'єднаннях громадян України в країнах перебування, у пунктах перетину кордону тощо;

- надавати комплекс реінтеграційних послуг, у т.ч. психологічних;

- розробити і затвердити процедури визнання документів про періоди та зміст навчання з метою забезпечення продовження навчання дітей поверненців у закладах середньої та професійно-технічної освіти;

- запровадити додаткові заняття з української мови, інших предметів для дітей-поверненців;

- проводити постійну інформаційну кампанію у ЗМІ, круглі столи, конференції, семінари, інформаційні заходи із залученням громадян та громадських об'єднань для надання суспільству актуальної інформації щодо повернення та адаптації мігрантів в Україні.

Стратегічне завдання 3:

Створення каналів передачі інформації трудовим мігрантам з України, а також закордонним українцям, у тому числі щодо можливостей працевлаштування та

наєвних соціальних послуг в Україні (**КМУ, МЗС, інші заінтересовані органи**).

Операційні завдання:

- розробити порядок підготовки, накопичення, оновлення та поширення інформації щодо діючого законодавства, необхідної громадянам України для підготовки та здійснення повернення на Батьківщину (документи, які необхідно підготувати ще в країні перебування, митні та прикордонні правила, процедури відновлення документів, інформації щодо продовження освіти, працевлаштування та започаткування власної справи, оформлення пенсії, контактні адреси та телефони тощо) та визначити центральний орган виконавчої влади, що

відповідатиме за підготовку такої інформації; забезпечити розміщення цієї інформації на офіційному інтерактивному сайті відповідального за її оновлення та поширення центрального органу виконавчої влади;

- удосконалити нормативно-правові акти України щодо підтвердження результатів неформального професійного навчання трудових мігрантів, які повертаються на Батьківщину, розширити перелік робітничих професій, рівень кваліфікації яких можна підтвердити за результатами неформального професійного навчання, звільнити трудових мігрантів від оплати послуг з підтвердження кваліфікації.

Стратегічне завдання 4:

Підвищення рівня фінансової грамотності громадян, які повертаються в Україну, з метою більш ефективного використання ними грошових переказів та заощаджень для інвестування, відкриття та розвитку бізнесу (**МЗС, Державна служба зайнятості, Облдержадміністрації, НІСД (за згодою), інші заінтересовані органи**).

Операційне завдання:

- вивчити міжнародний досвід з питань реінтеграції мігрантів, зокрема досвід Республіки Молдова, де була реалізована програма ПАРЕ 1+1 (надання безповоротних грантів поверненням, які започатковують чи розширюють власний бізнес), розробити і запустити аналогічні пілотні проекти в регіонах, що характеризуються численною трудовою міграцією.

Стратегічне завдання 5:

Запровадження пільгового митного оформлення ввезення обладнання мігрантами, що повертаються та планують відкрити свою справу (**МЗС, Державна служба зайнятості, Облдержадміністрації, НІСД (за згодою), інші заінтересовані органи**).

Операційні завдання:

- підвищити спроможності Державної служби зайнятості та суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні громадян України за кордоном, щодо проведення для трудових мігрантів, а також мігрантів, які повертаються, та членів їхніх сімей тренінгів із підвищення

фінансової грамотності та надання інформації щодо доступних продуктів для заощадження та інвестицій в Україні;

- створити на місцевому рівні в областях з масовою трудовою міграцією «бізнес клуби» або бізнес-мережі, які надаватимуть індивідуалізовану інформацію та експертну підтримку потенційним трудовим мігрантам, мігрантам, які повертаються та мігрантам-підприємцям, а також залучатимуть інвестиції від трудових мігрантів та представників української діаспори;

- провести аналіз успішних міжнародних практик та механізмів залучення інвестицій від мігрантів та діаспори для підтримки малого та середнього підприємництва, у тому числі через вирішення питання пільгового митного оформлення ввезення обладнання мігрантами, які повертаються та планують відкрити свою справу в Україні;

- протестувати найбільш привабливі для трудових мігрантів та діаспори продукти для заощадження та інвестування власних коштів (наприклад заощаджувальні рахунки для мігрантів та членів їхніх сімей, гарантійні фонди, приватні пенсії тощо).

Стратегічне завдання 6:

Чітке розмежування повноважень та координація дій державних установ щодо питань реінтеграції мігрантів в українське суспільство (**Мінсоцполітики ДМС, МОН, МОЗ, ДФС, ДСЗ, Пенсійний фонд, Облдержадміністрації**).

Операційне завдання:

- визначити в центральних органах виконавчої влади, дотичних до питань міграції та реінтеграції поверненців, а також обласних державних адміністраціях регіонів, звідки відбувається наймасовіша трудова міграція за кордон, контактних осіб/відповідальні підрозділи, на які покласти відповідні питання.

Стратегічне завдання 7:

Створення системи збору даних про мігрантів, які повернулися до держави, та їх потреби у соціальній та економічній реінтеграції (**КМУ, Державна служба зайнятості, Національна академія наук України, інші заінтересовані органи**).

Операційні завдання:

- провести цільове дослідження (опитування) щодо ситуації з трудовою міграцією, міграційних тенденцій та потреб трудових мігрантів, які повертаються, та членів їхніх сімей;

- розробити та затвердити програми повернення та реінтеграції українських трудових мігрантів на основі результатів та рекомендацій проведеного дослідження.

Стратегічне завдання 8:

Внесення змін до українського законодавства, що передбачали б повноцінне працевлаштування трудових мігрантів та представників української діаспори у місцевих і державних органах.

Очікувані результати:

1. Підвищено спроможність Державної служби зайнятості щодо проведення для трудових мігрантів, а також мігрантів, які повертаються, та членів їхніх сімей тренінгів із підвищення фінансової грамотності та надання їм інформації щодо доступних продуктів для заощадження та інвестицій в Україні.

2. Створено на місцевому рівні в областях з масовою трудовою міграцією «бізнес клуби» або бізнес-мережі, які надають індивідуалізовану інформацію та експертну підтримку потенційним трудовим мігрантам, мігрантам, які повертаються та мігрантам-підприємцям, а також залучають інвестиції від трудових мігрантів та представників української діаспори.

3. Проведено аналіз успішних міжнародних практик та механізмів залучення інвестицій від мігрантів та діаспори до підтримки малого та середнього підприємництва.

4. Проведено тестування найбільш привабливих для трудових мігрантів та діаспори продуктів для заощадження та інвестування власних коштів (наприклад, заощаджу вальні рахунків для мігрантів та членів їхніх сімей, гарантійні фонди, приватні пенсії тощо).

5. Проведено цільове дослідження (опитування) щодо ситуації з трудовою міграцією, міграційних тенденцій та потреб трудових мігрантів, які повертаються, та членів їхніх сімей.

6. Розроблено та затверджено програми повернення та реінтеграції українських трудових мігрантів на основі результатів та рекомендацій проведеного дослідження.

Ціль 3. СПРИЯТИ ЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНУ, УЗГОДЖЕННІЙ ІЗ СОЦІАЛЬНОЮ ПОЛІТИКОЮ ТА ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ДЕРЖАВИ

Ціль 3.1. Модернізувати відповідні процедури з урахуванням міжнародних стандартів та кращих європейських практик.

Стратегічне завдання 1:

Упровадження отримання дозволу на імміграцію на основі законного та безперервного проживання на території України протягом певного періоду часу.

Операційне завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про імміграцію» в частині запровадження нової підстави для отримання дозволу на імміграцію на основі законного та безперервного проживання на території України протягом певного періоду часу.

Стратегічне завдання 2:

Урегулювання порядку видачі проїзного документа з гуманітарних причин для іноземців, які тимчасово або постійно проживають на території України, в тих

випадках, коли особа не має паспортного документа іноземця або рівноцінного проїзного документа своєї держави (або якщо цей документ було втрачено чи знищено), а також у зв'язку з об'єктивно обґрунтованими причинами, за яких особа не може отримати новий документ від компетентних органів держави свого громадянства (походження).

Операційне завдання:

- розробити проект Закону Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо видачі проїзного документа іноземця для тих іноземців, які постійно або тимчасово проживають в Україні, і у яких закінчився строк дії національного паспорта або такий паспорт втрачено, у випадках: якщо дипломатичне представництво держави громадянства іноземця відсутнє в Україні; якщо дипломатичне представництво не здійснює видачу проїзних документів; якщо іноземцю для отримання чи продовження строку дії проїзного документа держави походження необхідно виїхати за межі України, а дійсний проїзний документ в нього відсутній; якщо іноземцю терміново потрібно виїхати за межі України на лікування чи у зв'язку з сімейними обставинами, а дійсний проїзний документ у нього відсутній і особа не має змоги отримати такий документ в повноважних органах держави свого громадянства.

Стратегічне завдання 3:

Систематизація національного імміграційного законодавства в рамках формування Міграційного кодексу України, яким будуть врегульовуватися всі питання міграції (ДМС, МВС, МЗС, АДПС, НПУ, Мінюст, Мінсоцполітики, СБУ, НІСД (за згодою) та інші органи влади).

Операційні завдання:

- вивчити досвід держав-членів Європейського Союзу (на прикладі Франції, Швеції, Данії, Нідерландів, Федеративної Республіки Німеччина, Польщі) щодо кодифікації міграційного законодавства та сфер (предметів) регулювання кодифікованих законодавчих актів у сфері міграції;

- розробити проект Міграційного кодексу України з урахуванням практики держав-членів Європейського Союзу щодо кодифікації законодавства у сфері міграції **(2019р.)**;

- створити міжвідомчу комісію з питання формування Міграційного кодексу України **(2020р.)**;

- сформувати перелік нормативно-правових актів, норми яких будуть викладені в Міграційному кодексі України;

- сформувати проект Міграційного кодексу України та провести його обговорення на експертному рівні **(2021р.)**.

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про імміграцію» в частині запровадження нової

підстави для отримання дозволу на імміграцію на основі законного та безперервного проживання на території України протягом певного періоду часу, а також щодо процедур легалізації перебування певних категорій мігрантів з невизначеним правовим статусом.

2. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» щодо видачі проїзного документа іноземця.

3. Вивчено досвід держав-членів Європейського Союзу (на прикладі Франції, Швеції, Данії, Нідерландів, Федеративної Республіки Німеччина, Польщі) щодо кодифікації міграційного законодавства та сфер (предметів) регулювання кодифікованих законодавчих актів у сфері міграції.

4. Розроблено проект Міграційного кодексу України з урахуванням практики держав-членів Європейського Союзу щодо кодифікації законодавства у сфері міграції.

Ціль 3.2. Забезпечення гнучкості форм в'їзду та проживання мігрантів, які прибувають в Україну для навчання чи участі в економічній діяльності.

Стратегічне завдання 1:

Перегляд підходів до формування квоти імміграції, розроблення у разі потреби механізму формування квот лише для імміграції з метою працевлаштування, який гнучко реагуватиме на потреби ринку праці.

Операційне завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про імміграцію» щодо відміни квотного принципу імміграції в Україну.

Стратегічне завдання 2:

Створення умов, за яких іноземні студенти після закінчення навчання зможуть продовжити період проживання в Україні.

Операційні завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення» в частині віднесення іноземців та осіб без громадянства, які навчаються в Україні, та які успішно завершили навчання в Україні, до категорій іноземців та осіб без громадянства, які здійснюють працевлаштування в Україні без дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства у разі працевлаштування на робочі місця, що відповідають профілю та рівню отриманої в Україні освіти;

- надати можливості іноземним студентам перебувати на території України протягом року після успішного завершення навчання; встановити пільгові умови для отримання цими особами дозволів на перебування та працевлаштування в разі готовності українського працедавця надати їм робоче місце відповідно до набутої спеціальності;

- розробити, у співпраці з Міністерством освіти та науки, механізм оцінювання якості освіти для іноземних студентів та сприяти підвищенню престижу української вищої освіти як інструменту ефективною інтеграції іноземних студентів.

Стратегічне завдання 3:

Регулярний перегляд регламентації дозвільної системи працевлаштування іноземців з урахуванням ситуації на внутрішньому ринку праці.

Операційне завдання:

- дослідити попит на робочу силу іммігрантів з боку бізнесу;
- опрацювати питання щодо механізмів залучення іммігрантів, потребу в яких відчуває економіка країни, у т.ч. на основі програм циркулярної міграції.

Стратегічне завдання 4:

Оптимізація взаємодії між органами державної влади у передбачених законом випадках з питання видачі (продовження, скасування) посвідок на тимчасове проживання і дозволів на застосування праці, а також у питаннях контролю за законністю проживання і роботи.

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект закону про внесення змін до Закону України «Про імміграцію» щодо відміни квотного принципу імміграції в Україну.

2. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про зайнятість населення» в частині віднесення іноземців та осіб без громадянства, які навчаються в Україні, та які успішно завершили навчання в Україні, до категорій іноземців та осіб без громадянства, які здійснюють працевлаштування в Україні без дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства.

Ціль 3.3. Заохочення репатріації в Україну закордонних українців, інших вихідців з України та їх нащадків.

Стратегічне завдання 1:

Спрощення процедур імміграції та натуралізації для закордонних українців, а також представників традиційних для України етнічних меншин.

Операційні завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо розширення кола осіб, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням та щодо спрощення умов набуття громадянства України за територіальним походженням та внаслідок поновлення у громадянстві України;

- вивчити досвід ФРН, Республіки Польща, Казахстану, Держави Ізраїль тощо щодо врегулювання питань репатріації та на основі вивченого досвіду розробити рекомендації щодо врегулювання питань репатріації в національному законодавстві України;

- розробити проект Закону України «Про репатріацію», який врегулює питання повернення в Україну осіб, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням, закордонних українців, та осіб, які перебували у громадянстві України.

Стратегічне завдання 2:

Розвиток та укріплення ділових та культурних зв'язків з українською діаспорою за кордоном (**МЗС, МОН, КМУ, Мінсоцполітики**).

Операційне завдання:

- розвивати можливості дистанційної освіти для дітей мігрантів; забезпечити цільове фінансування з Державного бюджету діяльності Міжнародної української школи; вивчити питання можливостей організації для дітей мігрантів, які навчалися за кордоном, літніх шкіл з вивчення української мови і літератури та їх фінансування з Державного бюджету.

Стратегічне завдання 3:

Інформування української діаспори про інвестиційні можливості в Україні, потреби у висококваліфікованих кадрах.

Стратегічне завдання 4:

Розробка і запровадження дієвих державних програм репатріації в Україну закордонних українців, інших вихідців з України та їх нащадків.

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо розширення кола осіб, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням та спрощення умов набуття громадянства України за територіальним походженням та внаслідок поновлення у громадянстві України.

2. Вивчено досвід ФРН, Республіки Польща, Держави Ізраїль щодо врегулювання питань репатріації та на основі вивченого досвіду розроблено рекомендації щодо врегулювання питань репатріації в національному законодавстві України.

3. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону України «Про репатріацію», який врегулює питання повернення в Україну осіб, які мають право на набуття громадянства України за територіальним походженням, закордонних українців, та осіб, які перебували у громадянстві України.

4. Суттєве збільшення дипломів про підтвердження результатів неформального навчання, виданих трудовим мігрантам, які повернулися в Україну.

5. Збільшення числа дітей мігрантів, які навчаються дистанційно.

Ціль 4. ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ВИДАЧІ ВІЗ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЗДУ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ МІГРАЦІЄЮ

4.1. Ефективне використання можливостей ЗДУ щодо здійснення попереднього контролю та оцінки ризиків нелегальної міграції.

Стратегічне завдання 1:

Підвищити якість тренінгів для працівників ЗДУ з питань виявлення сфальсифікованих документів та потенційних нелегальних мігрантів.

Стратегічне завдання 2:

Поліпшити взаємодію ДМС із ЗДУ щодо виявлення підроблених документів.

Стратегічне завдання 3:

Налагодити мережу для проведення консультацій працівників консульських установ України з уповноваженими фахівцями відповідних органів державної влади на території України щодо безпеки документів та аналізу ризиків.

Стратегічне завдання 4:

Розглянути питання щодо відрядження експертів з міграційних питань до держав із високим ризиком нелегальної міграції для надання практичної допомоги в роботі ЗДУ.

Стратегічне завдання 5:

Налагодити систему зв'язку для додаткових контактів у разі потреби з приватними/юридичними особами, які запрошують заявників.

Стратегічне завдання 6:

Підвищити ефективність роботи дипломатичних і консульських представництв у наданні інформації про міграційну ситуацію в державах походження в частині застосування принципу неприпустимості вислання (non-refoulement).

Стратегічне завдання 7:

Опрацювати питання щодо можливості запровадження автоматизованого обміну інформацією для підтримки процесу видачі віз, включаючи забезпечення оперативної сумісності, взаємодії інформаційної системи «Віза» з іншими державними реєстрами (системами, базами даних) з обробки даних про іноземців та осіб без громадянства, насамперед через розробку і впровадження єдиного формату загальних даних, що встановлюють особу.

Стратегічне завдання 8:

Розробити на основі узагальнення зарубіжного досвіду концепцію (або інший керівний документ) подальшого розвитку інформаційної системи «Віза» щодо збору біометричної інформації від заявників на отримання візи для унікальної ідентифікації та використання таких даних під час здійснення прикордонного контролю.

Операційні завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до Закону України «Про

правовий статус іноземців та осіб без громадянства» в частині запровадження обов'язку подання іноземцями, які є громадяни держав міграційного ризику, та особами без громадянства, які постійно проживають в таких державах, від цифрованих відбитків пальців та інших біометричних даних під час оформлення віз для в'їзду в Україну;

- розробити проект положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Віза».

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» в частині запровадження обов'язку подання іноземцями, які є громадяни держав міграційного ризику, та особами без громадянства, які постійно проживають у таких державах, від цифрованих відбитків пальців та інших біометричних даних під час оформлення віз для в'їзду в Україну.

2. Розроблено та затверджено наказом МЗС положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Віза».

Ціль 4.2. Забезпечення процедури швидкої/безперервної обробки візових анкет та сприяння транскордонній мобільності сумлінних відвідувачів.

Стратегічне завдання 1:

Перегляд правового статусу довгострокової візи та її застосування з урахуванням стандартів та практики Європейського Союзу (МЗС).

Стратегічне завдання 2:

Регулярний перегляд та, у разі потреби, розширення або скорочення переліку необхідних документів для оформлення візи (МЗС).

Стратегічне завдання 3:

Визначення критеріїв для видачі багаторазових віз строком дії більше одного року з метою сприяння транскордонному руху для сумлінних заявників (*виконавці*).

Стратегічне завдання 4:

Розгляд можливості скасування запрошень для оформлення візи для в'їзду в Україну громадянам з держав із низьким міграційним ризиком (МЗС).

Стратегічне завдання 5:

Сприяння організованому туризму шляхом вироблення консультативного механізму співпраці з урядовими і неурядовими установами та організаціями у зазначеній сфері.

Стратегічне завдання 6:

Вивчення можливості оптимізації присутності консульських установ в окремих державах з метою перерозподілу фінансових та кадрових ресурсів на користь установ з більшим робочим навантаженням.

Ціль 5. ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЯ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

Стратегічне завдання 1:

Удосконалення системи перевірки проїзних документів шляхом створення системи доступу до ключів криптографічного захисту та оснащення пунктів пропуску через державний кордон зчитувальним обладнанням для зчитування інформації з безконтактних носіїв біометричних проїзних документів.

Стратегічне завдання 2:

Налагодження обміну в межах інформаційних систем, включаючи доступ працівників ЗДУ до консолідованого списку іноземців та осіб без громадянства, яким заборонено в'їзд в Україну, а також даних про відмову у в'їзді в Україну.

Операційне завдання:

- врегулювати нормативно-правовими актами питання обміну інформацією між ІТС, міністерствами та іншими ЦОВВ, що мають повноваження у сфері міграції, щодо обміну інформацією.

Стратегічне завдання 3:

Підвищення рівня автоматизації використання під час здійснення прикордонного контролю існуючих (у разі відсутності створення) національних баз даних, які містять інформацію про:

- а) іноземців та осіб без громадянства, які порушили встановлені правила перебування в Україні;
- б) іноземців та осіб без громадянства, яким органами ДМС продовжено строк перебування в Україні;
- в) іноземців та осіб без громадянства, яким органами ДМС оформлено посвідку на постійне (тимчасове) проживання в Україні;
- г) викрадені (втрачені) документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України;
- д) викрадені (втрачені) посвідки на постійне (тимчасове) проживання в Україні;
- е) осіб, яким заборонено в'їзд в Україну;
- є) реєстрацію місця проживання (перебування) іноземців та осіб без громадянства;
- ж) осіб, які отримали або претендували на отримання статусу біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту;
- з) осіб, які набули (припинили) громадянство України;
- и) осіб, яким надано (скасовано) дозвіл на імміграцію в Україну (**виконавці**).

Операційне завдання:

- розробити проекти положень про бази даних про:

- а) іноземців та осіб без громадянства, які порушили встановлені правила перебування в Україні;
- б) іноземців та осіб без громадянства, яким органами ДМС продовжено строк перебування в Україні;

- в) іноземців та осіб без громадянства, яким органами ДМС оформлено посвідку на постійне (тимчасове) проживання в Україні;
- г) викрадені (втрачені) документи, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України;
- д) викрадені (втрачені) посвідки на постійне (тимчасове) проживання в Україні;
- е) осіб, яким заборонено в'їзд в Україну;
- є) реєстрацію місця проживання (перебування) іноземців та осіб без громадянства;
- ж) осіб, які отримали або претендували на отримання статусу біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту;
- з) осіб, які набули (припинили) громадянство України;
- и) осіб, яким надано (скасовано) дозвіл на імміграцію в Україну.

Стратегічне завдання 4:

Розроблення міжвідомчого механізму узагальнення та обміну даними про виявлені фальсифікації проїзних документів і забезпечення оперативного доступу до таких даних під час здійснення прикордонного контролю (*виконавці*).

Стратегічне завдання 5:

Опрацювання питання забезпечення у разі потреби пунктів пропуску засобами для виявлення осіб, які переховуються у транспортних засобах (сенсори серцебиття, газоаналізатори вуглекислого газу, собаки-детектори тощо).

Очікувані результати:

1. Унормовано питання обміну інформацією між ІТС міністерствами та іншими ЦОВВ, що мають повноваження у сфері міграції.
2. Розроблено за затверджено положення про перелічені бази даних.

Ціль 6. ПОСИЛИТИ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ МІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ВСЕРЕДИНІ ДЕРЖАВИ

Стратегічне завдання 1:

Вирішення питання щодо забезпечення, зокрема фінансового та інституційного, належного функціонування системи виявлення нелегальних мігрантів всередині держави.

Стратегічне завдання 2:

Надання транспортних засобів, мобільних приладів для оперативної ідентифікації особи тощо для підвищення ефективності здійснення контролю за дотриманням міграційного законодавства.

Стратегічне завдання 3:

Запровадження ефективного механізму взаємодії, координації та співпраці між відповідними органами державної влади щодо контролю за дотриманням міграційного законодавства, зокрема між МВС, Національною поліцією,

Адміністрацією Держприкордонслужби, СБУ, Службою зовнішньої розвідки та ДМС з питань протидії організованим формам нелегальної міграції в/через Україну (ДМС, АДПС).

Операційне завдання:

- налагодити обмін персоніфікованою інформацією між ДМС (відомості про шукачів міжнародного захисту, яким відмовлено у такому захисті в Україні, інших осіб, які втратили підстави для законного перебування в Україні) та АДПС (відомості про виїзд за межі країни цих осіб).

Стратегічне завдання 4:

Упровадження ефективної методології виявлення нелегальної міграції всередині держави, аналізу ризиків (звітування відповідних органів державної влади та аналіз на регіональному і центральному рівні), а також розслідування справ про організовану нелегальну міграцію.

Стратегічне завдання 5:

Запобігання випадкам, в яких нелегальні мігранти можуть стати жертвами торгівлі людьми, та мінімізація наявних негативних наслідків.

Стратегічне завдання 6

Створення підсистеми (модуля) з питань законної міграції як частини єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами для обробки даних щодо процедур, які застосовуються до мігрантів з неврегульованим статусом; надання мігрантам з неврегульованим статусом гарантій та забезпечення дотримання щодо них основних прав людини (зокрема, життя, здоров'я, поваги до гідності, права на правову допомогу тощо).

Очікуваний результат:

Установлено кількість осіб, які залишаються в Україні без підстав, встановлених законодавством України.

Ціль 7. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОБРОВІЛЬНОГО ТА ПРИМУСОВОГО ПОВЕРНЕННЯ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Стратегічне завдання 1:

Забезпечення надання послуг матеріально-побутового забезпечення, медичної допомоги, психологічної допомоги, ефективного доступу до правової допомоги, послуг перекладу (особливо для роботи з мігрантами, які розмовляють малопоширеними в Україні іноземними мовами) особам, які утримуються в пунктах тимчасового перебування та місцях тимчасового утримання; розроблення програм добровільного повернення для іноземців та осіб без громадянства, які не мають законних підстав для перебування на території України; надання переваги добровільному поверненню перед примусовим.

Стратегічне завдання 2:

Перегляд порядку міжвідомчого співробітництва та координації між

установами, відповідальними за контроль над виконанням процедури повернення, з метою прискорення процедури і скорочення часу перебування в пунктах тимчасового перебування.

Стратегічне завдання 3:

Легалізація тимчасового перебування мігрантів, звільнених з пунктів тимчасового перебування через неможливість їх видворення протягом певного строку, шляхом видачі в пунктах перед звільненням посвідки на тимчасове проживання.

Стратегічне завдання 4:

Забезпечення доступності інформації та розгляд існуючих причин non-refoulement шляхом створення центральної бази даних, яка б містила інформацію про держави походження та транзиту для всіх причетних органів державної влади; впровадження механізмів для підготовки офіційної позиції держави щодо кожної держави.

Стратегічне завдання 5:

Вивчення можливості підтримки реінтеграції в державах походження громадян третіх держав, що підлягають реадмісії з України, включаючи залучення європейських фондів.

Операційне завдання:

- провести вивчення можливості підтримки реінтеграції в державах походження громадян третіх держав, що підлягають реадмісії з України.

Стратегічне завдання 6:

Проведення переговорного процесу і укладення угод про реадмісію з державами походження та транзиту найбільшої кількості нелегальних мігрантів в Україні (**МЗС, інші заінтересовані органи**).

Операційні завдання:

- провести зустрічі із представниками дипломатичного корпусу держав походження та транзиту найбільшої кількості нелегальних мігрантів в Україні щодо можливості укладення угод про реадмісію (**2019-2021 рр.**).

Очікувані результати:

1. Визначено можливості підтримки реінтеграції в державах походження громадян третіх держав, що підлягають реадмісії з України.
2. Проведено зустрічі із представниками дипломатичного корпусу держав походження та транзиту найбільшої кількості нелегальних мігрантів в Україні щодо можливості укладення угод про реадмісію.

Ціль 8. ЗАПРОВАДИТИ НАЛЕЖНИЙ МЕХАНІЗМ ТА ПРОГРАМИ РЕГУЛЯРИЗАЦІЇ НЕЛЕГАЛЬНИХ МІГРАНТІВ

Стратегічне завдання 1:

Здійснення заходів з легалізації нелегальних мігрантів, які проживають в Україні протягом тривалого часу, працюють, мають родини (і, як наслідок, певною мірою інтегровані де-факто в українське суспільство), не вчинили будь-яких серйозних порушень закону, не представляють жодної загрози для національної безпеки та громадського порядку (**КМУ, ДМС, Мінюст**).

Операційні завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до законодавчих актів у сфері правового статусу іноземців та осіб без громадянства та імміграції щодо регуляризації мігрантів з нерегульованим статусом;

- здійснити оцінку чисельності нелегальних мігрантів, які перебувають на території України, визначити категорії мігрантів, на яких поширюється легалізація;

Стратегічне завдання 2:

Розробка механізму, що дасть змогу в індивідуальних випадках легалізувати перебування нелегальних мігрантів (наприклад, з гуманітарних міркувань).

Очікувані результати:

1. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону про внесення змін до законодавчих актів у сфері правового статусу іноземців та осіб без громадянства та імміграції щодо регуляризації мігрантів з нерегульованим статусом.

2. Збільшення чисельності мігрантів з нерегульованим статусом, які отримали дозвіл на тимчасове проживання.

Ціль 9. ЗАБЕЗПЕЧИТИ ІНОЗЕМЦЯМ ТА ОСОБАМ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО ВІДПОВІДНОГО ОРГАНУ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ ІЗ ЗАЯВОЮ ПРО ВИЗНАННЯ БІЖЕНЦЕМ АБО ОСОБОЮ, ЯКА ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ, МОЖЛИВІСТЬ РОЗГЛЯДУ ЇХ ЗАЯВ ПРО ВИЗНАННЯ БІЖЕНЦЕМ АБО ОСОБОЮ, ЯКА ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ, ЗА ДОПОМОГОЮ ЕФЕКТИВНОЇ І СПРАВЕДЛИВОЇ ПРОЦЕДУРИ.

Стратегічне завдання 1:

Визначення чіткого механізму (включаючи надання відповідних повноважень органам державної влади) чіткої класифікації держав походження на безпечні та небезпечні, як передумову для справедливого розгляду заяв про отримання захисту.

Стратегічне завдання 2:

Запровадження процедури обов'язкового надання дипломатичними і консульськими представництвами інформації про ситуацію у відповідних державах

для можливості прийняття правильного рішення за заявами про надання захисту в Україні (МЗС, СБУ, Держприкордонслужба).

Стратегічне завдання 3:

Забезпечення подальшого вдосконалення методик прикордонного контролю, а також відповідного рівня підготовки з метою точного визначення на кордоні осіб, які потребують захисту, без відмови у в'їзді (Держприкордонслужба).

Операційне завдання:

- проводити постійні тренінги для працівників прикордонної служби за участі міжнародних експертів з розробкою методичних матеріалів.

Стратегічне завдання 4:

Регламентування механізмів взаємодії Держприкордонслужби з ДМС щодо передачі шукачів захисту (Держприкордонслужба, ДМС).

Стратегічне завдання 5:

Забезпечення можливостей для безпечного подання скарг про обмеження доступу до процедури надання захисту.

Стратегічне завдання 6:

Конкретизація правових підстав для тримання під вартою осіб, які шукають міжнародного захисту, і гарантування пріоритетності їх справ.

Операційне завдання:

- розробити проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей розгляду заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, іноземців та осіб без громадянства, які затримані та поміщені в ПТПП.

Стратегічне завдання 7:

Удосконалення інформаційно-аналітичних систем розгляду справ осіб, які шукають міжнародного захисту.

Очікувані результати:

1. Проведено тренінги для працівників прикордонної служби за участі міжнародних експертів, розроблено методичні матеріали.

2. Розроблено проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей розгляду заяв про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, іноземців за осіб без громадянства, які затримані та поміщені в ПТПП.

3. Удосконалено інформаційно-аналітичні системи розгляду справ осіб, які шукають міжнародного захисту.

Ціль 10. ЗАБЕЗПЕЧИТИ ІНТЕГРАЦІЮ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В УКРАЇНІ НА ЗАКОННИХ

ПІДСТАВАХ, БІЖЕНЦІВ ТА ОСІБ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ, В УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО, А ТАКОЖ ЗАДОВОЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПОТРЕБ ОСІБ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ІЗ ЗАЯВОЮ ПРО ВИЗНАННЯ БІЖЕНЦКМ АБО ОСОБОЮ, ЯКА ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ

Стратегічне завдання 1:

Підвищення рівня співпраці із середовищем іммігрантів у процесі інтеграції, у тому числі шляхом створення консультативних/експертних рад за їх участю, залучення до розроблення законодавства, державних програм з питань інтеграції та імміграції тощо (**ДМС, Мінсоцполітики**).

Операційні завдання:

- запровадити дослідження рівня інтеграції іноземців в українське суспільство;
- налагодити обмін інформацією між громадами, громадськими організаціями та урядовими структурами України, зокрема відомостями щодо чисельності та складу членів організацій мігрантів, проблем, з якими вони стикаються, допомоги, якої вони потребують;
- розробити та розповсюдити інформаційно-просвітницькі матеріали для ознайомлення іммігрантів з механізмами захисту від дискримінації національними мовами громад (**2023 р.**).

Стратегічне завдання 2:

Продовження інтеграційної підтримки вразливих груп іммігрантів (наприклад, жертв торгівлі людьми, неповнолітніх без супроводу, людей похилого віку).

Стратегічне завдання 3:

Організація курсів безкоштовного вивчення мігрантами, особами, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, іноземцями, які постійно проживають в Україні, державної мови (**МОН**).

Операційне завдання:

- опрацювати питання забезпечення можливості надання приміщень та викладацького складу для організації курсів безкоштовного вивчення державної мови (**2020-2023 рр.**).

Стратегічне завдання 4:

Організація безкоштовних курсів з історії України, традицій, основ законодавства стосовно прав та обов'язків іноземців для мігрантів, осіб, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, іноземців, які постійно проживають в Україні (**МОН**).

Операційні завдання:

- опрацювати питання забезпечення можливості надання приміщень та

викладацького складу для організації курсів з історії України, традицій, основ законодавства.

Стратегічне завдання 5:

Розроблення програм адаптації для дітей мігрантів до освітньої системи в Україні **(МОН)**.

Операційне завдання:

- створити умови для адаптації дітей мігрантів та біженців, які недостатньо володіють державною мовою, до навчального процесу в загальноосвітніх навчальних закладах шляхом розробки та впровадження методики навчання іноземців та видання спеціалізованих підручників.

Стратегічне завдання 6:

Проведення освітньої та просвітницької діяльності з формування в суспільстві атмосфери терпимості та розвитку культури міжнаціональних стосунків, протидії расизму і ксенофобії **(МОН)**.

Операційні завдання:

- розробити загальні програми для українських дітей з толерантності та поваги різноманіття, в які включати практичні завдання на тему недискримінації та рівності для формування толерантного ставлення до мігрантів;

- сформувати повноцінну систему інформування населення про необхідність здійснення активної імміграційної політики та формування толерантності у суспільстві;

- дослідити ставлення українців до іммігрантів задля розуміння реального рівня ксенофобії.

Стратегічне завдання 7:

Перегляд та внесення відповідних змін до Плану заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 р.

Операційні завдання:

- розробити проект постанови Уряду про внесення змін до Плану заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 р. **(до 2020 р.)**.

Стратегічне завдання 8:

Забезпечення об'єктивного висвітлення проблематики інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, у засобах масової інформації.

Стратегічне завдання 9:

Розроблення індивідуальних програм пошуку тривалого інтеграційного рішення для біженців та осіб, які потребують додаткового захисту.

Стратегічне завдання 10:

Отримання особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, безкоштовного доступу до необхідних медичних послуг, насамперед екстреної медичної допомоги та лікування важких хвороб (МОЗ, ДМС).

Операційні завдання:

- розробити проект змін до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» в частині поширення медичних гарантій на осіб, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, та його направлення до Кабінету Міністрів України для внесення на розгляд Верховною Радою України (2020 р.).

Стратегічне завдання 11:

Спрощення процедури отримання шукачами притулку ідентифікаційного коду, без якого неможливо отримати матеріальну допомогу, влаштуватися на роботу.

Стратегічне завдання 12:

Закріплення за кожним шукачем притулку соціального працівника, який надаватиме необхідні соціальні послуги та сприятиме в отриманні ним адміністративних послуг.

Стратегічне завдання 13:

Запровадження порядку повідомлення особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, які не можуть користуватися послугами пунктів тимчасового розміщення біженців, про своє місце перебування без необхідності реєстрації місця проживання (МВС, ДМС).

Операційні завдання:

- розробити проект наказу МВС щодо встановлення правил повідомлення особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, які не можуть користуватися послугами пунктів тимчасового розміщення біженців, про своє місце перебування без необхідності реєстрації місця проживання та зареєструвати його в Мініюсті (I півріччя 2020 р.).

Очікувані результати:

1. Організовано курси безкоштовного вивчення державної мови.
2. Організовано курси з історії України, традицій, основ законодавства про права та обов'язки іноземців.
3. Розроблено експериментальну програму адаптації дітей мігрантів до освітньої системи в Україні, підготовлено матеріали для видання спеціалізованих підручників.
4. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект постанови про внесення змін до Плану заходів щодо інтеграції біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, в українське суспільство на період до 2020 року.

5. Розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект закону про внесення змін до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення».

6. Розроблено та внесено до Міністерства внутрішніх справ України проект наказу МВС про затвердження положення про правила повідомлення особами, які звернулися із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, які не можуть користуватися послугами пунктів тимчасового розміщення біженців, про своє місце перебування без необхідності реєстрації місця проживання та його реєстрації в Мінюсті.